

Publikační výsledky českých kateder politologie a mezinárodních vztahů a jejich výzkumníků v citačních databázích (1990–2010)*

KAREL KOUBA**

Abstract: Publication Results of Czech Political Science and International Relations Departments and their Researchers in the Citation Databases (1990–2010)

The publication output of all political science and international relations departments and their individual scholars in the Czech Republic is analyzed and ranked here using publication indicators from the Web of Science and Scopus citation databases. Both individual and departmental rankings are constructed based on a composite measure of publication activity which incorporates three indicators: the sum of author shares (in order to account for each author's contribution in the case of co-authored articles) of articles registered in either database, the number of citations of these articles, and the impact factor of the journal. The departmental rankings are further weighted by the size of a given department. The analysis takes into account all departments with an active undergraduate or graduate program in political science or international relations (a total of 14), and all researchers with an institutional affiliation to these departments. The original dataset used for this analysis was compiled from both citation databases and validated by information from the internet presentations of the departments and by sending a questionnaire to the heads of all the departments. The results suggest a weak overall performance of Czech political science in terms of the used publication indicators. However, the analysis of recent trends shows a significant increase in overall Czech publication activity since 2006. Both this trend and the emergence of scholars with consistent publication activity registered in the citation databases constitute a positive development and allow for optimism in the near future.

Keywords: publication output, citation analysis, Czech political science, ranking of political science departments, research quality

* Autor by rád poděkoval vedoucím kateder politologie a mezinárodních vztahů, Danielu Kunštátovi (KPMV CEVRO Institut), Tomáši Lebedovi (KPES FF Univerzity Palackého), Pavlíně Springerové (KP FF Univerzity Hradec Králové), Davidu Šancovi (KP FF Západočeské univerzity), Petru Suchému (KMVE FSS Masarykovy univerzity), Stanislavu Balíkovi (KP FSS Masarykovy univerzity) a Oldřichu Burešovi (KPMVE Metropolitní univerzity) za spolupráci při vyplnění dotazníků ohledně publikační aktivity vyučujících jejich kateder. Poděkování náleží i Kamilu Gregorovi za asistenci při sběru dat a recenzentům za kritické připomínky k původní verzi článku.

** Kontakt: Mgr. Karel Kouba, M.A., Ph.D., Katedra politologie a evropských studií, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Křížkovského 12, Olomouc 770 80. E-mail: karel.kouba@upol.cz.

1. Úvod

Jak si stojí česká politologie, její pracoviště a výzkumníci z hlediska jednoho z nejběžněji používaných kritérií hodnocení vědy? Cílem následující analýzy je přistoupit k hodnocení kvality českého politologického výzkumu od roku 1990 do roku 2010 jak na úrovni jednotlivých výzkumníků, tak na úrovni celých pracovišť, která zajišťují oborovou výuku politologie a mezinárodních vztahů v bakalářském či magisterském stupni studia. Jako hlavní indikátory jsou zde využity údaje o publikacích v tzv. impaktovaných časopisech obsažených v mezinárodních citačních databázích. Výsledné hodnocení se pak u obou úrovní skládá z indexu beroucího v úvahu tři ukazatele z těchto databází odvozené (počet publikovaných odborných textů, počet citačních ohlasů, které tyto texty zaznamenaly, a výše impakt faktoru časopisu, který daný článek zveřejnil). Výsledkem je tak vyvážený ukazatel, dávající shodnou váhu těmto třem údajům vypovídajícím o kvalitě výzkumu.

I když je využití těchto ukazatelů doprovázeno řadou problémů, které budou dále diskutovány, jedná se o opodstatněný a důležitý indikátor kvality politologického výzkumu, který má zásadní výhody oproti jiným způsobům hodnocení. Přirozeně se ale nejedná a nemůže jednat o indikátor jediný. Jednou z jeho výhod je ale to, že z hlediska současného českého systému hodnocení vědy je tato forma publikačních výstupů jediná, jejíž bodové ohodnocení v sobě nese přímou kvalitativní informaci. Ačkoli je pro hodnocení na základě impaktovaných časopisů nejčastěji využívána citační databáze Web of Science, od roku 2010 byla zprovozněna podobná funkce i v databázi Scopus.¹ Poprvé jsou zde proto v kontextu českých společenských věd srovnány údaje z obou databází.

V první části je shrnuta dosavadní diskuse o publikačních výsledcích české politologie a stručně jsou komentovány některé problémy dosavadních způsobů takového hodnocení. Ve druhé části je představena problematika citační analýzy a její hlavní principy a problémy. Následná kapitola představuje původní datový soubor, který byl za účelem citační analýzy shromážděn, a vysvětluje kódování konkrétních použitých proměnných. Samotná analytická část se skládá ze tří sekcí. Nejprve jsou představeny výsledky za jednotlivé výzkumníky, následně za celá pracoviště a konečně vybrané agregované ukazatele charakterizující českou politologii jako celek.

2. Hodnocení publikačních výsledků v české politologii

Jakým způsobem a na základě jakých kritérií má být hodnocen český politologický výzkum? Ačkoli tuto otázku zde není možno bezesbytku vyřešit, existující hodnocení mohou alespoň ukázat dosavadní přístupy a jejich limity. Řešení, které je zvoleno v této analýze, se opírá o údaje z citačních databází Web of Science a Scopus. Jedná se o databáze, které mimo jiné registrují a vytvářejí seznamy takzvaných impaktovaných časopisů, evidenci všech textů, které v nich byly publikovány, a seznamy citací na tyto texty. Výše tzv. impakt faktoru, jehož výpočet je prováděn na základě množství citačních ohlasů odkazujících na jeho texty, je obecně považována za měřítko vypovídající o kvalitě (a sledovanosti) časopisu ve srovnání s jinými časopisy (viz např. Turnovec 2005: 541, Drulák 2007: 30). Druhým důležitým údajem pro účely citační analýzy je množství citací konkrétní publikace, které vypovídá o jejím celkovém odborném dopadu.

Analýza vědeckého výkonu postavená na těchto indikátorech představuje běžný způsob hodnocení jak politologických oborů v zahraničí, tak jiných společenskovědních disciplín v České republice. Příklady nedávných národních hodnocení zahrnují švýcarskou politologii (Bernauer a Gilardi 2010), irskou politologii (Benoit a Marsh 2009) či italskou politologii (Plümper a Radaelli 2004). V rámci České republiky byla ze společenských věd podobným způsobem hodnocena sociologie (Basl et al. 2009) a ekonomie (viz např. Turnovec 2005, Schneider a Gregor 2005). Neexistuje přitom jednotná a zcela shodná metodika hodnocení, a výsledky jsou tak napříč českými společenskovědními obory a mezi evropskými politologiemi jen obtížně srovnatelné. Některé analýzy hodnotí výhradně jednotlivé výzkumníky (Basl et al. 2009), jiné naopak výhradně celá pracoviště (Bernauer a Gilardi 2010, Plümper a Radaelli 2004). Jiná podobná hodnocení pak kombinují jak analýzu publikačních výsledků na úrovni jednotlivců, tak na úrovni celých pracovišť (Benoit a Marsh 2009, Turnovec 2005). K dalším odlišnostem v metodikách patří zahrnutí údajů z jiných databází než Web of Science a Scopus (např. EconLit v případě ekonomie), odlišné váhy dílčích ukazatelů, jako je počet citací a výše impakt faktoru, apod. Tyto rozdíly jsou často způsobeny oborově a národně specifickou povahou takových analýz.

V rámci české politologie představuje první pokus o analýzu výsledků z citačních databází výzkum S. Saxonberga a M. Brauna (Saxonberg a Braun 2009). Přestože lze tento první pokus o měření pomocí impaktovaných publikací jednoznačně uvítat, jimi zvolená metodika hodnocení limituje jeho užitečnost a dosah. Za prvé, Saxonberg a Braun zohledňují pouze zahraniční impaktované časopisy a vynechávají české. Za druhé, vybírají pouze některá česká politologická pracoviště a jiná opomíjejí. Za třetí, nevěnují se jednotlivým výzkumníkům, ale pouze celým institucím. Za čtvrté, v průběhu následné analýzy (viz níže) byly nalezeny další publikace českých politologů v impaktovaných časopisech, které zjevně nebyly zahrnuty v jejich analýze. Za páté, jejich analýza nezohledňuje důležité informace o citovanosti a významu jednotlivých publikačních výstupů. Za šesté, zvolený způsob sběru dat (výhradně založený na informacích z webových stránek pracovišť) je nespolehlivý. Přestože *zevrubná* analýza publikací v impaktovaných časopisech nemusela být cílem autorů (a nelze je tedy kritizovat za to, co zjevně nemuselo být jejich cílem), jimi zjištěné výsledky jsou z výše zmíněných důvodů diskutabilní. Následující analýza se bude snažit tyto výhrady zohlednit a navrhnout propracovanější postup pro analýzu.

Přirozeně však existují další kritéria a jiné způsoby hodnocení vědeckého výkonu, než jsou indikátory odvozené z citačních databází. Ze zcela jiného úhlu pohledu nahlíží na hodnocení českých politologických pracovišť například kniha Davida Šance (Šanc 2009). Stav disciplíny hodnotí na základě mnoha kritérií, z nichž kvalita výzkumných výstupů je logicky pouze jedním z nich. Některé katedry politologie jsou tak charakterizovány jako dynamicky se rozvíjející pracoviště „po badatelské stránce srovnatelné s dlouhodobě etablovanými institucemi“ (Šanc 2009: 157). U jiných kateder pak bylo například shledáno, že až donedávna byla jejich budoucnost jako pracoviště, kde se pěstuje politická věda, nejistá (Šanc 2009: 147). Jelikož však celkový záběr knihy přesahuje pouhé hodnocení badatelských výstupů jednotlivých kateder, jsou prezentované důkazy pro takové srovnání spíše výběrové, a závěry na nich položené tak mohou být zavádějící.

Naopak systematickou analýzu publikační činnosti českých politologů a jejich pracovišť vypracoval kolektiv J. Holzera (Holzer et al. 2009a). Autoři se v ní věnují výhradně

publikacím v českých recenzovaných časopisech. Jejich přístup však byl kritizován za to, že upřednostňují kvantitu na úkor kvality, nebo dokonce že autoři zveličují „svůj vlastní úspěch“ v publikování ve vlastních časopisech“ (Saxonberg a Braun 2009). Holzer a kol. (2009b) přitom připomínají, že jejich původní text nechtěl hodnotit kvalitu, ale pouze kvantitu a že Saxonberg a Braun (2009) chybně interpretují jejich cíle. Zde se však přirozeně nabízí otázka po smyslu podobných analýz kvantity vědecké produkce, protože výrok „kvantita nerovná se kvalita“ je platný (a doufejme) nekontroverzní.

Kritérium, které pro své hodnocení zvolili J. Holzer a kol. (výhradně články v českých recenzovaných časopisech), je odvozené od jednoho z kritérií současného českého modelu hodnocení (a financování) vědy. Česká republika se rozhodla pro systém vycházející z bodového systému, který přiděluje stejný počet bodů odlišným formám výstupu. Články publikované v časopisech zařazených na tzv. Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik Rady vlády pro vědu, výzkum a inovace představují jednu z položek, které jsou do hodnocení zahrnovány. Logicky se tedy nabízí úvaha, zda by bylo možné hodnotit jednotlivá pracoviště a jejich výzkumníky na základě získaných bodů v rámci této metodiky.

Tento model v rámci politologie zohledňuje celkem čtyři kategorie publikačních výstupů.² První z nich představují monografie, které jsou ohodnoceny konstantní sumou celkem 40 bodů. Problémem, na který upozorňuje například M. Skovajsa, je ale skutečnost, že tato suma bodů nijak neodráží kvalitu dané knihy: „Neplatí totiž intuitivní předpoklad, že by stejná kvalita a množství práce měly být hodnoceny víceméně stejně. Monografie o 50 stranách má stejnou váhu jako monografie o 500 stranách“ (Skovajsa 2009). Podobně lze ale argumentovat i u druhé kategorie publikačních výstupů, tedy již zmíněných českých recenzovaných článků, které jsou v současnosti ohodnoceny deseti body. Toto bodové ohodnocení rovněž nezohledňuje ani základní kvantitativní rozsah článku, ani například rozdíly v náročnosti recenzního řízení u daných časopisů. Třetí bodovaný výstup představují články publikované v časopisech zařazených do seznamu ERIH. Tento seznam sestavuje Evropská vědecká nadace (*European Science Foundation*) a jeho účelem bylo zviditelnit evropský výzkum v oblasti humanitních oborů, který je málokdy prezentován v impaktovaných časopisech. Česká metodika z tohoto seznamu vytvořila pořadové bodové hodnocení u celkem tří kategorií časopisů, hodnocených 10, 20, resp. 30 body. Tato umělá škála se však jeví jako zcela nevhodná a samotní tvůrci seznamu ERIH odrazují od jejího užívání pro vyjádření kvality dané publikace (viz Skovajsa 2011).

V zásadě lze argumentovat, že s výjimkou kategorie impaktovaných časopisů nenese bodové ohodnocení jednotlivých typů publikačních výstupů žádnou kvalitativní informaci. Výhodou českého systému hodnocení publikací v impaktovaných časopisech je navíc to, že výše přidělených bodů je oborově neutrální. Výsledný výpočet bodového ohodnocení totiž nebere v potaz absolutní hodnoty impakt faktorů časopisů, ale jejich umístění v pořadí všech časopisů v rámci daného oboru.³ Článek publikovaný v nejlepším časopise v oboru patologie (*Annual Review of Pathology – Mechanisms of Disease* s IF 18,8 v roce 2010) tak například získá stejný počet bodů jako článek publikovaný v nejlepším politologickém časopise (*American Political Science Review* s IF 3,3 v roce 2010), tedy 305 bodů. Dosud byla v tomto výpočtu zohledňována pouze databáze Web of Science. Podle informace z metodiky pro rok 2011 však v případě, že dojde k zavedení impakt faktorů v databázi Scopus, budou výsledky hodnoceny stejným způsobem (Úřad vlády ČR 2011: 32). K zavedení IF v rámci této databáze

došlo v roce 2010, a mělo by tedy být v nových výpočtech zohledněno. Pro českou politologii je to rozhodně pozitivní posun, protože ve Scopusu jsou evidovány i časopisy, které nejsou evidovány ve Web of Science. Z celkem 96 článků, jež napsali nebo na nichž se podíleli čeští politologové, evidovaných v citačních databázích mezi lety 1990 a 2010 (viz níže) je jich výhradně ve Scopusu 17, tedy 17,7%. Navíc, od roku 2010 jsou v této databázi evidovány články z českého časopisu v oboru mezinárodních vztahů *Perspectives: The Review of International Affairs* vydávaného Ústavem mezinárodních vztahů.⁴

V zahraničí se lze nicméně setkat i s dalšími modely hodnocení výzkumu. Velmi diskutovaným je například britský model, který vědecký výkon hodnotí na základě odborného posouzení (peer review) expertními panely v rámci tzv. *Research Assessment Exercise* (RAE). V rámci tohoto systému provádí panely sestavené z odborníků v daných oborech hodnocení jednotlivých institucí. Kromě možného subjektivního úsudku je jedním z kritizovaných aspektů takového modelu to, že výsledné hodnocení jednotlivých britských pracovišť politologie je velmi podobné, jako kdyby byly použity standardní citační indikátory. Regresní model, který pro rok 2001 jako závisle proměnnou využil hodnocení britských kateder politologie dle expertních panelů a jako hlavní nezávisle proměnnou počet citací hodnocených textů (článků i knih), vysvětluje téměř dvě třetiny (62,2%) celkové variability (Butler a McAllister 2009: 9). Další statisticky i věcně významnou proměnnou, která zvyšovala výslednou známku expertního hodnocení pracoviště, byla skutečnost, zda v expertním panelu zasedali politologové z daného pracoviště. Přinejmenším v prostředí přírodních věd lze argumentovat, že standardní bibliometrické ukazatele jsou ve většině ohledů (např. přesnost, nákladnost či aktuálnost) výhodnější než odborné posuzování expertními panely (viz Abramo a D'Angelo 2011). V českém prostředí se dále nabízí otázka, zda by malá velikost a vysoká provázanost politologické komunity umožňovala objektivní a nezaujaté posouzení. Zkušenost Velké Británie s nesrovnatelně vyšším počtem vědeckých pracovišť tak nemusí být spolehlivým vodítkem. Ani zastánci ústředního postavení systému odborného posuzování citační analýzy na základě citačních databází nezavrhují zcela (Weale 2009). Diskuse je zde spíše mezi tím, zda lze citační analýzu a jiné kvantifikovatelné indikátory chápat jako jediné kritérium hodnocení, a tím, nakolik a jakým způsobem by měla sloužit jako jedno z více kritérií.

3. Principy a problémy citační analýzy

Hlavním principem, o který se opírá citační analýza, je možnost vyjádřit kvalitu odborného časopisu prostřednictvím množství citačních ohlasů na články v něm publikované. V zásadě se lze setkat s využitím tří nejpoužívanějších měřítek, která z tohoto principu vycházejí. Databáze Web of Science každoročně zveřejňuje dva z těchto ukazatelů. Hlavní ukazatel databáze Scopus je odvozeným indikátorem. Takzvaný impakt faktor (IF) časopisu na Web of Science, který je zřejmě nejznámějším měřítkem, jednoduše měří četnost, s jakou byl průměrný článek v daném časopise citován v příslušném roce. Impakt faktor přitom zohledňuje pouze citace z textů uveřejněných v časopisech, které jsou na Web of Science samy registrovány, a zohledňuje citace textů publikovaných v daném časopise v předchozích dvou letech. Pro ilustraci uvedme příklad výpočtu IF pro Sociologický časopis pro rok 2010. Do výpočtu jako jmenovatel vstupuje celkový počet textů publikovaných v roce 2008 a 2009 (celkem 72)

a jako čítatel celkový počet citací, které v roce 2010 odkazovaly na tyto texty (celkem 28). IF Sociologického časopisu v roce 2010 je tedy $(28 / 72 =) 0,389$. Web of Science rovněž každoročně zveřejňuje tzv. pětiletý IF (5-Year Journal Impact Factor), jehož výpočet vychází ze zcela stejného principu, ale namísto pouhých dvou let ve výpočtu zahrnuje celkem pětileté období. Zajímavou alternativu k údajům Web of Science začala od roku 2010 nabízet databáze Scopus. Jedná se o indikátor zdrojově normalizovaného impaktu (*Source-Normalized Impact per Paper*, SNIP). Jeho výhoda spočívá v tom, že je přímo porovnatelný napříč odlišnými disciplínami. Zohledňuje totiž míru citovanosti časopisu (která je v různých disciplínách zcela odlišná) tím, že váží jeho citace jeho citačním potenciálem v dané oborové kategorii (viz Moed 2010). Citační potenciál a potažmo oborová kategorie však nejsou předem dána, jako u Web of Science, ale vychází ze seznamů literatury článků uveřejněných v tomto časopise.

Využití údajů z citačních databází jako klíče k hodnocení vědecké produkce bylo samozřejmě podrobeno řadě kritik. Některé z těchto výhrad jsou v následné analýze zohledněny. Využití impakt faktorů původně vychází z prostředí přírodních věd, a často je tedy poukázováno na to, že v jiných oborech je toto kritérium hodnocení zavádějící. Zatímco ve společenských vědách, včetně politologie, může být využití tohoto kritéria kontroverzní, pak v humanitních oborech se jeho využití jeví jako zcela neopodstatněné a podle J. Peregrina způsob kvantifikace „... výsledků založený na impaktu prostě není možné na humanitní vědy aplikovat“ (Peregrin 2010). Mezi tyto důvody náleží skutečnost, že v některých humanitních a společenských vědách mají hlavní výzkumné výstupy často formu monografií, které ale nejsou v citačních databázích vůbec zohledněny. Nelze v žádném případě popírat, že řada publikací mimo impaktované časopisy je velmi kvalitní a že také publikace v mnoha žurnálech nezařazených do databáze Web of Science představují prestižní a důležité výstupy. Na druhé straně, samotné zařazení časopisu do citačních databází je významnou zárukou jeho kvality a odbornosti. Přestože publikování v impaktovaných časopisech není *nutnou* zárukou kvality vědecké produkce (i jiné výstupy mohou být vědecky hodnotné), je zárukou téměř *dostatečnou*. Tato skutečnost tak umožňuje chápat použití údajů z citačních databází jako *dílčí* indikátor kvality výzkumu.

Jiným směrem kritiky je to, že odlišné obory, ale i jejich specializované subdisciplíny, mohou disponovat odlišnou „citační kulturou“. V zásadě, v rámci přírodních věd lze dvouletý IF využít i proto, že na aktuální výsledky výzkumu je třeba rychle reagovat. Odlišná situace je ale u společenských věd, kde dvouleté období je příliš krátké pro prokázání přínosu článku a jsou zde často citovány starší výzkumy. V důsledku, důležitost jedné citace má zcela odlišnou váhu pro význam publikace napříč obory. I když tento problém může částečně řešit indikátor Scopusu SNIP, nejsou v následné analýze srovnávány publikace v časopisech z jiných oborů než politologie a mezinárodní vztahy. V rámci těchto, v mnohém se překrývajících oborů je srovnání všech relevantních indikátorů legitimní. Porovnání impakt faktorů ze dvou odlišných disciplín ale může být zavádějící. I z tohoto důvodu jsou v následující analýze rozlišeny publikace v „jádrových“ oborech, tedy v politologii a mezinárodních vztazích, od publikací v ostatních oborech. U těch záznamů českých vyučujících na katedrách politologie, které jsou ve Web of Science či Scopusu evidovány, ale nespádají do jádrové kategorie, se většinou jedná o články z oboru filozofie.

V rámci jednoho oboru je možné srovnávat i další důležité údaje vystihující vědecký přínos daného článku, a to počet jeho citačních ohlasů. V citačních analýzách obvyklejším přístupem,

kteřý je zvolen i zde, je zahrnutí pouze citací, které pocházejí z jiných impaktovaných periodik, a které jsou proto evidovány přímo v hlavní databázi Web of Science. Jednou z možností je však i zohlednění citací na práce autora, které nejsou publikovány v impaktovaných časopisech, ale které z impaktovaných časopisů pocházejí. Tuto možnost na Web of Science nabízí aplikace *Cited Reference Search*. Nespornou výhodou je, že umožňuje sledovat citace i na monografická díla. Výhoda údajů ze *Cited Reference Search* při hodnocení publikačních výsledků je však pravděpodobně pouze relativní. Například souhrnná analýza v rámci národní irské politologie ukázala, že všechny míry citačních ohlasů na jednotlivé autory (Web of Science, Cited Reference Search, Google Scholar, Scopus) jsou pozitivně korelovány a některé z nich velmi silně (Benoit a Marsh 2009: 291). Podobně, v případě švýcarských politologů vysvětluje regresní model se závisle proměnnou měřící počet citací na Google Scholar a jedinou nezávisle proměnnou, počtem citací z Web of Science, 68% celkové variability (Bernauer a Gilardi 2010: 283). Jinými slovy, použití odlišných měřících ohlasů v českém prostředí by změnilo celkové pořadí, ale pravděpodobně nijak výrazně. Podrobné porovnání těchto měřítek i v rámci české politologie však rozhodně představuje možný směr pro budoucí výzkum, který by navázal na úvodní analýzu citací z Google Scholar provedenou P. Drulákem (Drulák 2007).

Jako zásadní problém je někdy spatřována skutečnost, že Web of Science provozovaná americkou společností Thomson Reuters je silně amerikocentrická (Skovajsa 2009). Je tedy možné, že výběr časopisů registrovaných v této databázi zvýhodňuje anglicky psaná či ve Spojených státech vydávaná periodika na úkor časopisů vydávaných v jiných jazycích. Problém s možným amerikocentrickým vychýlením je v následující analýze řešen zohledněním nejen článků evidovaných na Web of Science, ale i v databázi Scopus. Tu provozuje nizozemská společnost Elsevier, a měla by tedy být citlivější k zařazení evropských časopisů a časopisů publikujících texty v jiných jazycích než angličtině.

Avšak i to, že v rámci malé země působí například pouze jediný oborový časopis registrovaný v citačních databázích, jako je tomu například v případě české sociologie, jej může znevýhodňovat oproti anglicky psaným časopisům, protože do jeho impakt faktoru nejsou započítány citace z jiných domácích periodik. Na druhou stranu, jak ukazuje citační analýza v oboru české sociologie (Ryšavý 2005), toto znevýhodnění může být svým rozsahem zanedbatelné, protože vzájemná citovanost mezi dvěma národními oborovými časopisy (Sociologický časopis disponující IF a neimpaktovaný Biograf) je extrémně nízká. V poměru k tisícům citací ze všech článků v obou časopisech v období mezi lety 1997 a 2002 se vzájemné citace mezi oběma časopisy pohybují v řádu jednotek promile, a mezi oběma časopisy tak převládá spíše „mlčení“ (Ryšavý 2005). Jazykové znevýhodnění proto v důsledku nemusí být natolik závažné. Podobná citační analýza v rámci českých politologických časopisů však dosud chybí.

Publikační výsledky české politologie v citačních databázích jsou však nepochybně silně ovlivněny absencí národního oborového impaktovaného časopisu (s výše uvedenou výjimkou časopisu *Perspectives* v oboru mezinárodních vztahů v databázi Scopus). Z jádrových oborů jsou sice ve Web of Science v Česku evidovány *Sociologický časopis* a *Politická ekonomie*, avšak tematický profil těchto časopisů logicky nepokrývá celou šíři oboru politologie. Proto, i když několik vyučujících na katedrách politologie své texty v těchto časopisech uveřejnilo, nelze na tomto základě zjistit, jak by se změnilы výsledky, kdyby v Česku působil celooborový

politologický časopis disponující IF. Celkový podíl publikací v domácích časopisech na všech člancích v jádrových oborech činí zhruba necelou jednu třetinu (viz níže). Pro ilustraci jsou přesto v následné analýze na úrovni kateder zohledněny jak výsledky se započtením údajů ve všech jádrových časopisech (tedy včetně *Perspectives*, Sociologického časopisu a Politické ekonomie), tak výsledky bez započítání těchto tří časopisů.

4. Data a kódování proměnných

Shromažďování dat v rámci české politologie probíhalo ve dvou fázích. V první fázi byla na základě informací a dat uvedených na webových stránkách kateder vytvořena databáze publikací v impaktovaných časopisech jejich výzkumníků. Tyto údaje byly konfrontovány a doplněny o údaje z databází Web of Science a Scopus. Ve druhé fázi byli vedoucí každé z kateder e-mailem požádáni, aby tato zjištění za vyučující na své katedře překontrolovali či doplnili. Takto získané informace byly opět konfrontovány s údaji v obou citačních databázích, a byly tak opraveny případné chyby. Součástí dotazníku pro vedoucí kateder byla rovněž žádost o určení počtu a doplnění předběžného seznamu jejich interních pracovníků k 30. 4. 2011, který byl vyhotoven na základě informací z internetových prezentací pracovišť. Tento seznam, který je neveřejný, byl využit k určení počtu výzkumníků na pracovišti. Bohužel návratnost dotazníků byla poměrně nízká (celkem 7). Z tohoto důvodu jsou v hodnocení publikačních výsledků jednotlivých *výzkumníků* zahrnuti všichni vyučující, interní pracovníci i externisté, pokud byli uvedeni na webových stránkách kateder. Protože je však institucionální příslušnost většiny těchto vyučujících neověřená, do hodnocení jednotlivých *kateder* vstupují pouze ty články, které na nich vznikly (viz níže).

V analýze jsou zahrnuta všechna politologická pracoviště, která zajišťují bakalářský nebo magisterský program v oboru politologie nebo mezinárodních vztahů. Toto kritérium splnilo celkem 14 pracovišť v ČR (viz tabulka 1). Tím byla z důvodů srovnatelnosti vyloučena pracoviště, která jsou zaměřena primárně na výzkum a nikoli na výuku (např. Ústav mezinárodních vztahů a Sociologický ústav AV ČR). Avšak několik výzkumníků, kteří své texty publikovali za tyto ústavy, vstupuje do analýzy, protože zároveň působí na jednotlivých katedrách.

Těžiště následující analýzy, jak na úrovni jednotlivců, tak celých pracovišť, představují tři indikátory vycházející z obou citačních databází. U všech těchto indikátorů byl zjišťován stav k 30. 4. 2011. V prvé řadě se jedná o počet článků daného výzkumníka registrovaných v obou databázích. Problém z hlediska většího počtu autorů jednoho článku byl vyřešen tak, že byl nejprve zjištěn celkový počet autorů a z tohoto počtu byl vypočítán autorský podíl daného výzkumníka. Oba zbývající ukazatele pak jsou váženy právě těmito autorskými podíly. Druhou informaci poskytuje impakt faktor daného časopisu. U databáze Web of Science nebyl brán v potaz nejběžněji používaný dvouletý impakt faktor, ale pětiletý, a to ze dvou hlavních důvodů. Prvním je skutečnost, že delší pětileté období lépe odpovídá podmínkám společenských věd, protože vědecký přínos poznatků obsažených v člancích nezastarává natolik rychle a články jsou citovány v delším časovém období (na rozdíl od přírodních věd, kde se předpokládají rychlé publikační reakce na inovativní texty). Druhý důvod je ryze praktický. Na Web of Science lze dohledat výši impakt faktorů pouze pro období posledních pěti let. Vzhledem k tomu, že jsou zde zohledněny výstupy od roku 1990, bylo proto potřeba využít

v čase stabilnější indikátor, což právě pětiletý impakt faktor splňuje. Z hlediska srovnatelnosti byl proto u všech časopisů využit pětiletý impakt faktor z roku 2009,⁵ resp. SNIP z roku publikace. Konečně třetím údajem z obou databází, který byl brán v potaz, je počet citací daného článku registrovaných ve Web of Science nebo Scopusu. Nejprve byl zjištěn počet citací na Web of Science. Protože některé citace jsou u obou databází shodné, bylo potřeba totožnost těchto citací konfrontovat s citacemi uvedenými v databázi Scopus. Výsledkem je pak součet počtu všech citací z Web of Science s počtem citací ve Scopusu, *kteřé zároveň nejsou uvedeny ve Web of Science*. Ani u jedné z databází nejsou započítány autocitace, nebo citace spoluautorů. Jak výše impakt faktoru, tak počet citací byly v následné analýze vynásobeny autorským podílem, aby byl zohledněn celkový příspěvek daného autora. Takto byly vyhledány všechny záznamy publikované v letech 1990 až 2010.⁶

Tabulka 1: Sledované katedry politologie a mezinárodních vztahů a počet jejich interních zaměstnanců

Katedra	Zkratka	Počet zaměstnanců
Katedra politologie a mezinárodních vztahů (CEVRO Institut v Praze)	KPMV CEVRO	7 *
Department of International Relations and European Studies (Metropolitní univerzita v Praze)	DIREs MUP	7
Katedra politologie a evropských studií (Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci)	KPES FF UP	9 *
Katedra politologie (Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové)	KP FF UHK	10 *
Academia Rerum Civilium v Kolíně	ARC	11
Katedra politologie (Fakulta mezinárodních vztahů, Vysoká škola ekonomická v Praze)	KP FMV VŠE	12
Ústav politologie (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze)	ÚP FF UK	12
Katedra mezinárodních vztahů (Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze)	KMV FSV UK	13
Katedra politologie (Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni)	KP FF ZČU	14 *
Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií (Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně)	KMVE FSS MU	15 *
Katedra politologie (Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně)	KP FSS MU	17 *
Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií (Metropolitní univerzita v Praze)	KMVE MUP	18 *
Katedra politologie (Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze)	KP FSV UK	19
Katedra politologie a filozofie (Filozofická fakulta Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem)	KPF FF UJEP	25

Poznámka:

Vedoucí kateder označených „**“ poskytli informace o počtu interních pracovníků v dotazníku. U kateder, které nejsou označeny „**“, je údaj o počtu zaměstnanců pouze orientační a nepotvrzený. Pochází totiž z webových stránek jednotlivých pracovišť (stav k 30. 4. 2011). Některé z nich nerozlišují v seznamu vyučujících interní a externí zaměstnance.

Zdroj: Autor

Obě databáze evidují několik forem publikačních výstupů. V následné analýze jsou však *zohledněny pouze dvě z nich, články („Article“) a přehledové stati („Review“)*. V souladu s existujícími hodnoceními publikací dle údajů z citačních databází tak nebyly brány v potaz jiné formy publikačních výstupů, jako jsou knižní recenze („Book Review“), příspěvky z konferencí („Proceedings Paper“) či krátké výzkumné zprávy a úvodníky často označované jako „Editorial Matter“. Důvodem pro zahrnutí pouze článků a přehledových statí je skutečnost, že ostatní formy výstupů nemusejí procházet recenzním řízením a lze předpokládat, že i z hlediska vědeckého významu mají nižší dopad. Mezi oběma databázemi se objevují rozdíly v zařazení textů do jednotlivých publikačních kategorií. Pokud k takovému rozdílu došlo, pak byl brán v potaz ten údaj, který nesl označení „Article“ nebo „Review“. V případě, že se rozdíl vyskytl mezi těmito dvěma označeními, pak byl text chápán jako „Article“. Celkový podíl přehledových statí („Review“) na celkovém počtu zohledněných výstupů je velmi nízký. Jedná se o 12 z celkových 162 autorských podílů, tedy 7,4%.

V analýze je dále zohledněn rozdíl mezi články publikovanými v časopisech jádrových oborů (politologie nebo mezinárodní vztahy) a obory, které nejsou součástí jádra disciplíny. Jako kritérium pro odlišení časopisů „jádrových“ a „nejádrových“ bylo zvoleno označení jejich příslušných předmětových kategorií vedené v obou citačních databázích (zda se jedná o kategorii „Political Science“ nebo „International Relations“).⁷ V následujících analýzách jednotlivých výzkumníků i celých pracovišť jsou *zohledněny pouze publikace v jádrových oborech*. Hlavním důvodem je to, že velká část „nejádrových“ publikací pochází ze dvou odlišných disciplín, filozofie a ekonomie, jejichž srovnání s politologií by bylo zavádějící. Dále, mnoho „nejádrových“ publikací pochází z pracovišť, která neodpověděla na dotazník a u nichž je tak nejisté, nakolik se daní výzkumníci podílejí na výuce politologie, či zda jsou interními zaměstnanci daného politologického pracoviště. Může se tak spíše jednat o vyučující, kteří na katedrách zajišťují výuku předmětů z příbuzných oborů. Například, vyučující na Katedře politologie a filozofie FF UJEP v Ústí nad Labem publikovali řadu textů obsažených v obou databázích v časopisech z oboru filozofie (zejm. Filosofický časopis). Katedra však zajišťuje výuku zároveň v oborech filozofie i politologie. Toto kritérium zahrnutí článků tak může v konečném hodnocení diskriminovat pracoviště, jejichž oborové zaměření se odchyluje od tradičně pojatého jádra disciplíny. Na druhé straně, tato analýza nemá ambici jakkoli hodnotit vědecké výstupy v jiných disciplínách, než jsou politologie a mezinárodní vztahy.

U hodnocení jednotlivých výzkumníků nebylo třeba rozlišovat, na které instituci daný text vznikl. Byly tak pouze shromážděny všechny údaje daného výzkumníka v obou citačních databázích, a to i v situaci, kdy některé jejich texty byly publikovány za odlišná pracoviště. Opačná situace ale nastává u hodnocení celých pracovišť, kde bylo nutno vzít v potaz, na které instituci článek vznikl. Tato informace byla získána z obou databází. U autorů, u nichž jsou v databázích uvedeny dvě institucionální afiliace a jedna z nich odpovídá pracovišti, na kterém působí, pak byl přiřazen k tomuto pracovišti. V případě, že u autora nebyla jeho afiliace uvedena až na úroveň konkrétního pracoviště (katedry či ústavu), ale pouze na úroveň fakulty či univerzity, pak jeho texty byly přiřazeny k pracovišti, na němž působí v současnosti.

Výsledkem shromáždění dat je datový soubor platný k 30. 4. 2011 zahrnující celkem 162 případů autorských podílů. Z toho jsou však v následné analýze zohledněny pouze výstupy evidované v časopisech v jádrových oborech (celkem se jedná o 106 případů autorských podílů). Datový soubor pak obsahuje pozorování jednotlivých sledovaných proměnných.

Celkem se jedná o 18 proměnných. Stejně jako u jakéhokoli jiného empirického výzkumu je potřeba počítat s měřicí chybou, která mohla vzniknout řadou odlišných způsobů (chybné či neúplné informace z citačních databází, chyba při kódování a přepisování, záměna jmen, vynechání publikace atp.). Velikost měřicí chyby je samozřejmě obtížné určit. Hrubý odhad však umožňuje zjistit údaj o chybovosti poté, co byly vráceny překontrolované dotazníky z celkem 7 kateder. Zde byla zjištěna chyba ve dvou případech (nezahrnutí dvou evidovaných publikací). Z těchto kateder pocházelo celkem 74 autorských podílů. Velikost celkové měřicí chyby je tedy pravděpodobně poměrně nízká a dosahuje celkem $(2 / 74 =)$ 2,7%. Původní datový soubor si lze pro účely kontroly či replikace vyžádat na autorově e-mailové adrese.

5. Publikační výsledky jednotlivých výzkumníků

Výsledné hodnocení vědecké produktivity jednotlivých českých výzkumníků se opírá o souhrnný index zahrnující celkem tři citační ukazatele. Na jedné straně lze v rámci jediného oboru vzájemně poměřovat kvalitu časopisu, v němž je článek publikovaný, a tuto kvalitu vyjádřit hodnotou impakt faktoru. Toto kritérium ale samo o sobě nemusí vystihnout význam daného článku. Některá existující hodnocení jednotlivých politologů i celých pracovišť proto dokonce neberou v potaz celkový počet článků v impaktovaných časopisech, ale výhradně počet citací daného autora v impaktovaných časopisech uskutečněných (Masuoka, Grofman a Feld 2007). Samotný počet citací tak může být chápán jako vhodný indikátor schopný zachytit odborný dopad výzkumu daného autora.⁸ Zde je tento indikátor součástí celkového indexu a je vyjádřen jednoduše počtem citačních ohlasů, které jsou na daný text v obou databázích evidovány. Souhrnný index (celkové skóre) je proto vytvořen na základě tří proměnných: součet autorských podílů publikovaných textů, počet citací a součet hodnot impakt faktorů. Poslední dvě kritéria jsou vážena příslušným autorským podílem. Autorovi je do celkového počtu citací uveden pouze součet příslušných autorských podílů na celkovém počtu citací článků, na nichž se autorsky podílel (například, pokud je článek napsaný dvěma autory citován šestkrát, pak jednomu spoluautorovi jsou započítány tři citace).

Podobný postup je zvolen i u součtu hodnot impakt faktorů. Vzhledem k tomu, že impakt faktory udávané Web of Science a Scopus představují odlišné škály, a vzhledem k tomu, že u některých článků jsou známy údaje pouze z jedné nebo druhé databáze, bylo zvoleno následující řešení. Nejprve byla nalezena nejvyšší hodnota pětiletého IF na Web of Science ze všech sledovaných textů v jádrových oborech a tomuto textu byla přiřazena hodnota 100%. U všech ostatních článků (resp. autorských podílů) evidovaných na Web of Science byl následně vypočítán procentní podíl výše jejich IF na tomto nejvyšším hodnoceném časopise. Nejvyšším pětiletým IF disponuje *European Journal of International Relations*, v němž byl publikován jeden článek Petra Druláka (5-IF = 2,258). Například autorství jednoho článku v Sociologickém časopise (5-IF = 0,409) tak znamená započítání zhruba pětinového podílu (18,1%). Analogicky bylo postupováno u IF Scopusu, tedy ukazatele SNIP. Tam, kde byly k dispozici jak hodnoty IF z Web of Science, tak ze Scopusu, byl vypočítán aritmetický průměr z obou procentních hodnot. U článků evidovaných pouze v jedné z obou databází byl započítán pouze procentní podíl z této databáze. Součet těchto hodnot za jednotlivé autory pak umožnil vytvořit příslušné skóre součtu impakt faktorů, které je opět poměřováno jako

procentní podíl součtu IF nejvýše hodnoceného výzkumníka. Tento postup může být kritizován, protože impakt faktory z Web of Science a Scopusu přistupují k měření kvality časopisu odlišně. Proto byl proveden test, nakolik se oba indikátory shodují v přidělení IF u těch časopisů, u nichž jsou obě hodnoty známé. Výsledkem je překvapivě silná pozitivní korelace mezi indikátory z obou databází (Pearsonův korelační koeficient $r = 0,81$).⁹ Toto zjištění tak jednak ospravedlňuje využití tohoto kombinovaného skóre, jednak umožňuje chápat Scopus jako rovnocennou databázi k Web of Science.

Zřejmě nejjednodušším způsobem vytvoření agregovaného indexu tří indikátorů by byla jejich standardizace prostřednictvím z-skóre a následné sečtení těchto hodnot. U žádné ze tří sledovaných veličin však neplatí předpoklad normálního rozdělení. Jejich rozdělení je (nikoli překvapivě) silně zešikmené doprava. Wilksův-Shapirův test normality pak tuto domněnku potvrdil.¹⁰ Řešením by mohla být transformace všech hodnot pomocí přirozeného logaritmu a až následná standardizace. Ani tento postup však problém nevyřešil zcela a výsledky standardizace by mohly být zavádějící. Z tohoto důvodu a z důvodu snadnější interpretace byl zvolen následující postup (stejný postup byl použit v analýze citačních záznamů irských politologů, viz Benoit a Marsh 2009). U každého ze tří sledovaných indikátorů byla nalezena jeho maximální hodnota v datovém souboru a následně bylo vypočítáno skóre, v němž tato nejvyšší hodnota představuje 100 % a ostatní hodnoty představují procentní podíly. Z těchto dílčích skóre je pak možné prostým součtem vytvořit celkové skóre zohledňující nejen počet autorských podílů, ale i kvalitu časopisů, v nichž autor publikoval, a počet citačních ohlasů, které jeho články zaznamenaly.

U celkem 37 vyučujících na katedrách politologie a mezinárodních vztahů v ČR jsou evidovány publikační výsledky v jádrových oborech v citačních databázích. Příslušné hodnoty jsou uvedeny v tabulce 2, kde jsou výsledky těchto politologů seřazeny sestupně podle hodnoty celkového skóre. Jsou zde uvedeny jak absolutní výsledky, tak hodnoty dílčích skóre, aby bylo možné interpretovat jednotlivé indikátory nezávisle na ostatních. Časopis s nejvyšší hodnotou impakt faktoru, ve kterém byl publikován text českého politologa, je *European Journal of International Relations* (pětiletý IF má hodnotu 2,258 a SNIP 1,88). Jedná se o článek Petra Druláka (Drulák 2006). Tento časopis měl v roce 2010 třináctý nejvyšší dvouletý IF z celkem 73 časopisů v oboru mezinárodních vztahů (v roce 2006 byl osmý z celkem 50). Nejvyšší souhrnný počet citací vykazují články Petra Druláka (celkem 15). Nejvyšší počet článků (resp. součet autorských podílů) evidovaných v obou databázích ale napsal Miroslav Novák (celkem 8). Nejvyšší součet impakt faktorů časopisů, v nichž čeští politologové publikovali, zaznamenal Oldřich Bureš. Přestože je autorem celkem čtyř textů registrovaných v citačních databázích, jedná se o časopisy s velmi vysokým impakt faktorem. Tři z těchto článků byly publikovány v časopise *Terrorism and Political Violence* s pětiletým IF s hodnotou 1,433.

Při interpretaci výsledného pořadí je třeba vzít v potaz celkově nízký počet případů autorských podílů. Důsledkem tohoto problému je skutečnost, že některé intervaly mezi ordinálně seřazenými hodnotami tří kontinuálních proměnných jsou velmi malé, a rozdíly v pořadí jsou proto málo robustní. Například, poloviční autorský podíl navíc by ve druhé polovině tabulky mohl výrazně změnit výsledné umístění v pořadí. Výsledky také nezohledňují to, zda se daný vyučující v celém sledovaném období aktivně podílel na výzkumu, nebo zda za svého působení na katedře vykonával administrativní funkci.

Tabulka 2: Publikační výsledky výzkumníků českých kateder politologie a mezinárodních vztahů v citačních databázích v jádrových oborech

Jméno autora	Součet autorských podílů	Skóre – součet autorských podílů	Součet citací (váženo autorským podílem)	Skóre – součet citací	Skóre – součet impakt faktorů	Celkové skóre	Pořadí
DRULÁK, Petr	5,3	66,0	15,0	100,0	96,8	262,7	1
BUREŠ, Oldřich	4,0	50,0	11,0	73,3	100,0	223,3	2
NOVÁK, Miroslav	8,0	100,0	7,0	46,7	70,0	216,7	3
LEBEDA, Tomáš	6,5	81,3	6,5	43,3	46,3	170,9	4
MAREK, Daniel	2,8	35,4	10,0	66,7	57,7	159,8	5
HYNEK, Nikola	4,6	57,6	1,0	6,7	67,3	131,6	6
CÍSAŘ, Ondřej	4,0	50,0	3,0	20,0	61,3	131,3	7
KOPEČEK, Lubomír	3,0	37,5	1,0	6,7	62,7	106,9	8
KLÍMA, Michal	1,0	12,5	10,0	66,7	22,7	101,9	9
MÜLLER, Karel B.	3,5	43,8	2,0	13,3	44,2	101,2	10
KRATOCHVÍL, Petr	2,2	27,1	4,0	26,7	40,7	94,5	11
KARLAS, Jan	1,8	22,9	2,0	13,3	33,3	69,5	12
RESCHOVÁ, Jana	2,0	25,0	2,0	13,3	29,8	68,1	13
PEROTTINO, Michel	3,0	37,5	2,5	16,7	13,1	67,3	14
KOŘAN, Michal	2,2	27,1	0,8	5,6	30,4	63,0	15
HLOUŠEK, Vít	2,0	25,0	0,5	3,3	27,4	55,7	16
KOUBA, Karel	1,3	16,7	4,0	26,7	10,8	54,1	17
JAKŠ, Jaroslav	2,5	31,3	0,0	0,0	17,1	48,4	18
DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra	1,0	12,5	1,0	6,7	24,1	43,2	19
PŠEJA, Pavel	1,0	12,5	0,5	3,3	20,7	36,5	20
KŘÍŽ, Zdeněk	1,0	12,5	0,0	0,0	22,7	35,2	21
ŠARADÍN, Pavel	0,8	9,4	1,5	10,0	15,4	34,8	22
VYMĚTAL, Petr	1,0	12,5	0,5	3,3	11,1	26,9	23
NOVOTNÝ, Lukáš	1,0	12,5	0,0	0,0	14,0	26,5	24
STŘÍTECKÝ, Vít	1,0	12,5	0,0	0,0	11,6	24,1	25
KUBÁT, Michal	1,0	12,5	0,0	0,0	9,0	21,5	26
SKALNÍK, Petr	1,0	12,5	0,0	0,0	7,6	20,1	27
HŘÍCH, Jan	1,0	12,5	0,0	0,0	6,9	19,4	28
HAVLÍK, Vlastimil	0,5	6,3	0,0	0,0	12,3	18,6	29
LACH, Jiří	0,5	6,3	0,3	1,7	9,4	17,3	30
TŮMA, Oldřich	1,0	12,5	0,0	0,0	3,1	15,6	31–33
FIALA, Petr	1,0	12,5	0,0	0,0	3,1	15,6	31–33
MAREŠ, Miroslav	1,0	12,5	0,0	0,0	3,1	15,6	31–33
PITROVÁ, Markéta	1,0	12,5	0,0	0,0	1,8	14,3	34

PLECHANOVÁ, Běla	1,0	12,5	0,0	0,0	0,0	12,5	35
MĚSÍČEK, Libor	0,5	6,3	0,0	0,0	3,4	9,7	36
OUTLÝ, Jan	0,1	1,6	0,3	1,7	2,9	6,1	37
MAXIMUM	8		15		100		

Zdroj: Autor

6. Publikační výsledky kateder politologie a mezinárodních vztahů

Existují dva hlavní problémy, které doprovázejí srovnání publikačního výkonu českých kateder politologie a mezinárodních vztahů. Prvním z nich je skutečnost, že řada vyučujících působí zároveň na více pracovištích. Druhá komplikace spočívá v tom, že ze samotných webových prezentací některých pracovišť není možné rozeznat, zda se jedná o pracovníky externí či interní. Z toho důvodu byli všichni vedoucí sledovaných kateder osloveni dotazníky, aby tyto informace upřesnili. Původním záměrem totiž bylo započítat do celkového publikačního výkonu pracoviště pouze publikace interních zaměstnanců katedry s pracovním úvazkem vyšším než 0,5. Bylo by tak možné zjistit nejen celkové počty ukazatelů z citačních databází, ale i publikační efektivitu rozpočtenou na celkový počet vyučujících na katedře. Případné působení daného pracovníka na více pracovištích by pak mohlo být jednoduše vyřešeno rozdělením jeho publikačních záznamů poměrným dílem. Bohužel, vzhledem k pouhé poloviční návratnosti dotazníků jsou tyto klíčové informace neúplné. Nelze tedy v současné době konstatovat, kdo z vyučujících působí na polovině kateder jako externista.

Z tohoto důvodu zde nejsou katedry hodnoceny podle toho, kdo na nich v současnosti působí, ale zda publikace současných českých vyučujících na dané katedře vznikly (a jejich institucionální afiliace je tak označena v citačních databázích).¹¹ Toto kritérium je ostatně ve většině existujících citačních analýz běžné. Možné zkreslení ale v rámci českého prostředí přináší poměrně vysoká fluktuace vyučujících i to, že současní vyučující své publikace uplatňují pod jinými institucemi (např. Ústav mezinárodních vztahů). Nejprve proto byly vyhledány publikační záznamy za všechny vyučující uvedené na webových stránkách či potvrzené v dotazníku. Následně bylo u těchto záznamů dohledáno, na kterém pracovišti daný výstup vznikl.

Postup při hodnocení publikačních výsledků celých pracovišť je analogický k dříve použitému postupu hodnocení jednotlivých výzkumníků. Opět jsou tedy brána v potaz tři kritéria (podíly na autorství, výše IF a počet citací). Hodnoty za jednotlivé pracovníky jsou však sečteny na úrovni jednotlivých kateder. Podobně je konstruován i index vyjadřující celkové skóre. V prvním sloupci tabulky 3 je uveden součet všech autorských podílů na článcích za danou katedru. Třetí sloupec pak ukazuje součet podílů na počtu citací článků pocházejících z těchto kateder (opět je tedy zohledněna míra spoluautorství článků). Pátý sloupec je obtížněji interpretovatelný, protože se skládá ze dvou samostatných indikátorů (5-IF a SNIP). Nejprve byly vypočítány autorské podíly na výši 5-IF, resp. SNIP, za všechny evidované záznamy. Následně bylo vytvořeno skóre, v němž 100 % představoval autorský podíl v časopise s nejvyšším

5-IF, resp. SNIP, a tyto hodnoty byly zprůměrovány, pokud byly k dispozici údaje z obou databází. Tyto procentní podíly pak byly sečteny v rámci daného pracoviště vzniku článku a takto získané hodnoty jsou uvedeny v pátém sloupci tabulky 3. Hodnota 100 by v tomto sloupci znamenala, že na daném pracovišti vznikl právě jeden článek v časopise s nejvyšším pětiletým IF, resp. SNIP, nebo dva články s polovičním impakt faktorem atp. Katedry jsou v tabulce seřazeny sestupně podle výše jejich celkového skóre vypočteného opět jako součet procentních podílů z nejvyšších hodnot daného pracoviště u všech tří sledovaných dílčích indikátorů. Toto pořadí tak opět bere v úvahu všechny tři indikátory publikační aktivity v citačních databázích.

Výsledky za jednotlivé katedry zahrnují všechny evidované publikace v jádrových oborech, jež jsou v databázích podle tohoto pracoviště označeny.¹² Celkem lze hodnotit pouze 7 kateder z celkových 14. U poloviny kateder zajišťujících obor politologie či mezinárodních vztahů totiž není v jedné či druhé databázi evidován žádný text nesoucí její institucionální označení. Opět je však třeba zdůraznit, že zde jsou hodnoceny pouze publikace v jádrových oborech, tedy politologie a mezinárodní vztahy. Zejména u současných vyučujících dvou kateder, KPF FF UJEP a ÚP FF UK, se objevuje vysoký počet záznamů ve Web of Science či Scopus, které však do jádrového oboru politologie nespádají. Jedná se zejména o články z oboru filozofie.¹³ Absenci článků v jádrových oborech u těchto dvou pracovišť tak lze vysvětlit jejich specifickým oborovým zaměřením. V kategorii „Ostatní“ jsou zahrnuty publikace autorů, které vznikly na jiných pracovištích než na těch, kde v současnosti působí, a zároveň se nejedná o katedry politologie a mezinárodních vztahů.¹⁴

Tabulka 3: Publikační výsledky v jádrových oborech podle pracoviště vzniku

	Součet autorských podílů	Skóre – počet autorských podílů	Součet podílů na citacích	Skóre – součet podílů na citacích	Součet podílů (v %) na článku s nejvyšším if	Skóre – součet podílů (v %) na článku s nejvyšším if	Celkové skóre	Pořadí
KPES FF UP	6,5	62,3	23,0	100,0	361,0	95,8	255,8	1
KP FMV VŠE	6,5	61,9	13,0	56,5	336,1	89,2	205,4	2
KP FSV UK	10,5	100,0	7,0	30,4	261,5	69,4	198,1	3
KP FSS MU	7,5	71,4	2,0	8,7	386,2	100,0	180,1	4
KMVE FSS MU	6,5	61,9	1,5	6,5	228,2	60,5	127,5	5
KMVE MUP	3,0	28,6	4,0	17,4	217,7	57,8	102,3	6
KMV FSV UK	2,5	23,8	2,0	8,7	94,9	25,2	57,1	7
ÚMV	14,6		20,3					
OSTATNÍ	18,5		13,5					
Maximální hodnota (katedry)	10,5	100%	23,0	100%	386,2	100%		

Poznámka:

Katedry jsou seřazeny sestupně podle celkového pořadí. Na celkem sedmi sledovaných katedrách nevznikl žádný výstup v jádrových oborech, a proto nejsou v tabulce zahrnuty.

Zdroj: Autor

Nejvyšší celkové skóre zahrnující tři dílčí indikátory vykazuje KPES FF UP. Tato katedra je však zároveň nejlépe hodnocenou pouze v rámci jednoho dílčího ukazatele, součtu citací v citačních databázích. Naopak nejvíce článků evidovaných v databázích vytvořili politologové z KP FSV UK. Z hlediska součtu impakt faktorů pak byli neúspěšnější vyučující z KP FSS MU. Toto institucionální hodnocení může být dle potřeby prostým součtem doplněno na fakultní úroveň, protože dvě dvojice kateder politologie a mezinárodních vztahů pocházejí ze stejné fakulty (brněnské FSS MU a pražské FSV UK).¹⁵ Například u prvního kritéria, součtu autorských podílů, je zajímavé, že katedry obou fakult by v souhrnu dosáhly velmi podobného hodnocení (v součtu celkem 14, resp. 13 autorských podílů). Především z důvodu srovnatelnosti se však jeví výhodnější ponechat jednotky analýzy na úrovni kateder.

Specifickou kategorií představuje Ústav mezinárodních vztahů (ÚMV), který není zahrnut v konečném hodnocení, protože nezajišťuje výuku v bakalářském či magisterském stupni studia, a náplní své činnosti je tak s katedrami nesrovnatelný. Řada pracovníků ÚMV se však zároveň podílí na výuce na katedrách mezinárodních vztahů, a jejich publikační výsledky tak vstupují do hodnocení jednotlivců. I proto, že publikace pocházející z ÚMV představují nezanedbatelnou část celkového publikačního výkonu, je pro orientaci v tabulce 3 zahrnuta i jeho samostatná kategorie. Je ale zcela zásadní zdůraznit, že publikační výsledky ÚMV zde nelze srovnávat s katedrami, protože v této analýze *nejsou zahrnuti všichni jeho pracovníci*, ale pouze ti, kteří zároveň vyučují na sledovaných katedrách. Celkem se jedná o šest výzkumníků, jejichž publikace v databázích Web of Science a Scopus nesly institucionální označení ÚMV. Tato šestice výzkumníků celkem publikovala více článků evidovaných v obou databázích než kterákoli ze zde zkoumaných kateder.

Srovnání absolutního výkonu jednotlivých kateder může být zavádějící, protože nebere v úvahu celkový počet zaměstnanců. Velikost kateder, jejichž vyučující publikovali v jádrových oborech, se přitom významně liší (nejmenší počet vyučujících je 9 a nejvyšší 18). Na základě údajů z webových stránek a z dotazníků vedoucím kateder byly proto absolutní údaje přepočteny na počet zaměstnanců dané katedry. Cílem je zjistit efektivitu českých kateder při uplatňování jejich výsledků v citačních databázích (viz tabulka 4). Interpretace takto přepočtených výsledků je jednoduchá. Hodnota v prvním sloupci ukazuje průměrný počet článků v jádrových oborech v citačních databázích, které připadají na jednoho zaměstnance katedry. Stejný princip platí i u počtu citací ve třetím sloupci. Hodnota v pátém sloupci je obtížněji interpretovatelná, protože součet impakt faktorů vychází ze dvou proměnných, pětiletého IF a SNIP, jejichž hodnoty byly kvůli srovnatelnosti nejprve přepočítány jako procentní podíly nejvyšší hodnoty a z těchto dvou hodnot byl následně vypočítán aritmetický průměr. Hodnota 100 by tak znamenala, že každý zaměstnanec katedry publikoval právě jeden článek v časopise s nejvyšším IF. Například hodnota 40,1 znamená, že na průměrného zaměstnance katedry připadá 40,1 % IF článku s nejvyšším IF.

Srovnání pořadí kateder v hodnocení bez ohledu na počet zaměstnanců a s ohledem na něj je velmi překvapivé. Oproti původním předpokladům je celkové pořadí zcela shodné. Mezi některými katedrami se však výrazně změnila velikost intervalů (odstup mezi katedrami) u kontinuální proměnné celkového skóre. Změnilo se však pořadí v rámci tří dílčích indikátorů. Z hlediska počtu zaměstnanců je KPES FF UP nejefektivnější katedrou u všech tří zkoumaných ukazatelů.

Tabulka 4: Publikační výsledky v jádrových oborech podle pracoviště vzniku podle počtu zaměstnanců

	Součet autorských podílů na 1 zaměstnanec	Skóre	Počet citací na 1 zaměstnanec	Skóre	Produktivita v součtu impakt faktorů	Skóre	Celkové skóre	Pořadí
KPES FF UP	0,73	100,0	2,6	100,0	40,1	100,0	300,0	1
KP FMV VŠE *	0,54	74,5	1,1	42,4	28,0	69,8	186,7	2
KP FSV UK *	0,55	76,0	0,4	14,4	13,8	34,3	124,8	3
KP FSS MU	0,44	60,7	0,1	4,6	22,7	56,7	122,0	4
KMVE FSS MU	0,43	59,6	0,1	3,9	15,2	37,9	101,5	5
KMVE MUP	0,17	22,9	0,2	8,7	12,1	30,2	61,8	6
KMV FSV UK *	0,19	26,5	0,2	6,0	7,3	18,2	50,7	7
Maximální hodnota	0,73		2,6		40,1			

Poznámka:

Katedry jsou seřazeny sestupně podle pořadí celkového skóre. U takto označených kateder „*“ je přepočten na jednoho zaměstnance pouze orientační, protože údaj o celkovém počtu pracovníků pochází z internetových stránek. Na celkem sedmi sledovaných katedrách nevznikl žádný výstup v jádrových oborech, a proto nejsou v tabulce zahrnuty.

Zdroj: Autor

V přílohách 1 a 2 jsou pomocí identických postupů srovnány výsledky za jednotlivé katedry, ale s tím rozdílem, že jsou ve výpočtech zahrnuty pouze publikace v zahraničních časopisech.¹⁶ Obecně lze konstatovat, že odečtení v Česku publikovaných článků v impaktovaných časopisech celkové pořadí kateder příliš nemění. Jedinou výjimkou je ale KP FSV UK, jejíž vyučující zveřejnili mnoho textů v Sociologickém časopise, a proto v hodnocení zahraničních impaktovaných publikací zaznamenala největší propad. Z celkových 106 autorských podílů v jádrových impaktovaných časopisech jich na české časopisy připadá pouhých 32, tedy 30,2%. Více než dvě třetiny článků českých politologů v časopisech s IF tedy byly publikovány v zahraničí.

7. Česká politologie v citačních databázích

Mezi lety 1990 a 2010 současní vyučující na českých katedrách politologie publikovali nebo se autorsky podíleli na 96 člancích z jádrových oborů obsažených v databázích Web of Science nebo Scopus. 17 článků je evidováno pouze v databázi Scopus a není evidováno na Web of Science. 21 článků je evidováno pouze ve Web of Science, ale není evidováno v databázi Scopus. Plných 58 článků se tak objevuje v obou databázích zároveň. Na těchto člancích se podílelo celkem 37 výzkumníků. Je to dostatečné množství, anebo je to málo? Alespoň dílčí závěry lze v tomto ohledu učinit na základě synchronního srovnání s jinými obory a diachronního srovnání v časové řadě.

V tabulce 5 je uveden seznam všech článků českých politologů, které byly citovány alespoň pětkrát v obou databázích. Dva autoři, Petr Drulák a Dan Marek, se autorsky podíleli

na nejvyšším počtu těchto článků, celkem tři. Častou výhradou k použití impakt faktorů a citačních dat je, že se může jednat o platný indikátor pouze v kontextu přírodních věd, nebo přinejmenším ve více matematizovaných společenskovědních subdisciplínách. V tomto kontextu je zajímavé, že ani jeden z těchto deseti nejcitovanějších článků nevyužívá formálních statistických metod jako hlavní výzkumné metody. Všechny jsou tedy zakotveny spíše v rámci kvalitativního výzkumu.

Tabulka 5: Nejcitovanější články českých politologů v impaktovaných časopisech, 1990–2010 (bez autocitací)

Článek	Počet citací Web of Science	Počet citací Scopus*	Celkem citací
Marek, Dan a Baun, Michael. 2002. „The EU as a regional actor: The case of the Czech Republic.“ <i>Journal of Common Market Studies</i> 40, č. 5, 895–919.	7	4	11
Klíma, Michal. 1998. „Consolidation and stabilization of the party system in the Czech Republic.“ <i>Political Studies</i> 46, č. 3, 492–510.	8	2	10
Drlák, Petr. 2006. „Motion, container and equilibrium: Metaphors in the discourse about European integration.“ <i>European Journal of International Relations</i> 12, č. 4, 499–531.	6	2	8
Bureš, Oldřich. 2006. „EU counterterrorism policy: A paper tiger?“ <i>Terrorism and Political Violence</i> 18, č. 1, 57–78.	5	2	7
Baun, Michael a Marek, Dan. 2006. „Regional policy and decentralization in the Czech Republic.“ <i>Regional and Federal Studies</i> 16, 4, 409–428.	–	6	6
Baun, Michael; Dürr, Jakub; Marek, Dan a Šaradín, Pavel. 2006. „The Europeanization of Czech politics: The political parties and the EU referendum.“ <i>Journal of Common Market Studies</i> 44, č. 2, 249–280.	3	3	6
Drlák, Petr. 2003. „Interactions and identities of Czech civil servants on their way to the EU.“ <i>Journal of European Public Policy</i> 10, č. 4, 637–654.	5	1	6
Drlák, Petr a Drláková, Radka. 2000. „International relations in the Czech Republic: A review of the discipline.“ <i>Journal of International Relations and Development</i> 3, č. 3, 256–282.	–	6	6
Lebeda, Tomáš. 2006. „Stalemate in Central Europe – The 2006 Czech parliamentary election.“ <i>Osteuropa</i> 56, č. 6, 95–110.	5	0	5
Kratochvíl, Petr; Cibulková, Petra a Beneš, Vít. 2006. „Foreign policy, rhetorical action and the idea of otherness: The Czech Republic and Russia.“ <i>Communist and Post-Communist Studies</i> 39, č. 4, 497–511.	4	1	5

Poznámka:

V seznamu jsou uvedeny všechny články s alespoň pěti citacemi. V seznamu nejsou započítány autocitace nebo citace spoluautorů. „–“ znamená, že daný článek není v jedné či druhé databázi evidován.

* U databáze Scopus je uveden počet pouze těch citujících článků, které se zároveň neobjevují ve Web of Science.

Zdroj: Autor

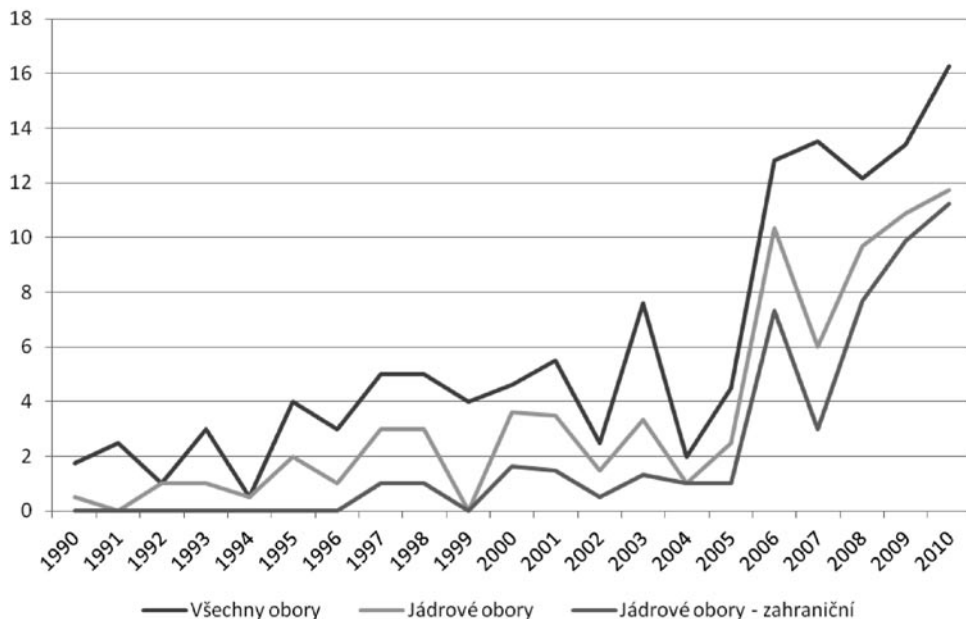
Zajímavé interdisciplinární porovnání nabízí srovnání nejcitovanějších článků českých politologů s počtem nejcitovanějších článků v české sociologii, kterou je možné chápat jako jednu z oborově nejbližších disciplín. Celkem devět článků všech českých sociologů

publikovaných mezi lety 1998 a 2007 bylo v databázi Web of Science citováno alespoň pětkrát (Basl et al. 2009: 18), zatímco u českých politologů se jedná o šest článků. Žebříček českých sociologů ale bere v úvahu počet citací s autocitacemi. Pokud jsou tedy zohledněny pouze citace bez autocitací, pak celkem tři články politologů mají více citací než nejcitovanější články sociologů (nejvíce pět citací bez autocitací u tří sociologických článků). Další tři články českých politologů pak byly citovány stejně často. Z tohoto, příznějme dílčího, hlediska je tak česká politologie přinejmenším srovnatelná s českou sociologií.

Z důvodů specifického historického vývoje české politologie je samozřejmě obtížné srovnávat publikační výkon české politologie s jinými, podobně velkými národními politologiemi. Navíc, toto srovnání je možné opřít pouze o několik málo výzkumů, které se tímto tématem zabývají. Počet publikací evidovaných na Web of Science byl klíčovým kritériem u hodnocení švýcarské politologie (Bernauer a Gilardi 2010). Autoři zde rozlišují dvě kategorie zaměstnanců kateder, postdoktorské vyučující a profesory, což by v českém kontextu odpovídalo kategorii odborných asistentů na jedné straně a docentů a profesorů na straně druhé. Mezi celkem 50 švýcarskými profesory politologie je střední hodnota (medián) počtu publikací 6,0 a střední hodnota počtu citací ve Web of Science 24,0 (Bernauer a Gilardi 2010: 292). Přestože zde nejsou prezentována kompletní data o počtu českých docentů a profesorů politologie, lze předpokládat, že v českém kontextu jsou obě hodnoty výrazně nižší. Koneckonců maximální hodnota počtu publikací ve Web of Science je 8 (počet publikací Miroslava Nováka) a maximální hodnota počtu citací ve Web of Science jednoho českého autora či spoluautora je 11 (počet citací článku Petra Druláka). Jiný dílčí závěr je možné učinit například z hlediska srovnání s irskými katedrami politologie, kterých bylo v analýze zahrnuto celkem osm (Benoit a Marsh 2009). Pouze jediná katedra politologie v ČR (KPES FF UP) má vyšší průměrný počet citací na jednoho zaměstnance na Web of Science a Scopus (2,6) než nejhůře hodnocená katedra politologie v Irsku. Jedná se o University College v Corku s 10 zaměstnanci a průměrným počtem citací na Web of Science 1,7 a Scopusu 1,8 (Benoit a Marsh 2009: 286). Je pravděpodobné, že i v dalších podobných citačních indikátorech česká politologie v průměru stále nedosahuje úrovně západoevropských zemí.

U mezinárodních srovnání je však třeba obezřetnosti již kvůli specifickému historickému vývoji české politologie. Například srovnání s irskou politologií, která je z hlediska počtu kateder a vyučujících politologie zhruba srovnatelná s ČR, zvýrazňuje problém účelu publikací pro národní či naopak mezinárodní vědeckou komunitu. Oba účely jsou přitom důležité. Je ale zřejmé, že oba splývají zejména v rámci anglicky hovořících zemí. V případě česky psaných publikací je ale národní prostor téměř dokonale oddělen od mezinárodního prostoru, a publikace v českém jazyce je tak z hlediska svého mezinárodního dosahu významně znevýhodněná. Nejedná se přirozeně pouze o jazykový problém, ale i o související problém nedostatku českých oborových časopisů vedených v citačních databázích. Historický vývoj české politologie po roce 1990 tak může částečně přispět k vysvětlení slabých českých publikačních výsledků. Nutnost institucionálně a vědecky etablovat samostatný obor vedla v průběhu 90. let logicky k důrazu na národní vědecký kontext a pouze málo českých politologů publikovalo v zahraničních impaktovaných časopisech. Relativně krátké období vývoje české politologie rovněž může přispět k vysvětlení nedostatku v Česku vydávaných oborových impaktovaných časopisů.

Graf 1: Vývoj součtu autorských podílů současných vyučujících na katedrách politologie a mezinárodních vztahů v citačních databázích Web of Science a Scopus v jednotlivých letech, 1990–2010

Zdroj: Autor

Nepochybně pozitivní je však z hlediska stavu české politologie srovnání počtu publikačních výsledků v obou databázích v časové řadě od roku 1990 (viz graf 1). Na časovém vývoji zaujme masivní nárůst počtu publikací vedených v obou databázích od roku 2006. V posledních pěti letech, tedy mezi lety 2006 až 2010 včetně, tvoří autorský podíl současných zaměstnanců kateder politologie téměř dvě třetiny (63,9%) všech textů v jádrových oborech na celém sledovaném jedenadvacetiletém období. U zahraničních publikací v jádrových oborech je tento podíl za posledních pět let ještě vyšší, celkem 81,4%. Část tohoto růstu může být vysvětlena tím, že údaje zohledňují pouze výzkumníky, kteří na katedrách politologie působí v současnosti. Je tedy možné, že by výsledný vývoj byl odlišný, pokud by byly započítány i údaje za jednotlivce, kteří již na katedrách politologie nepůsobí. Ale vzhledem k tomu, že se v posledních dvaceti letech obor české politologie stabilně rozšiřuje, a to jak z hlediska počtu kateder politologie, tak jejich pracovníků, lze odůvodněně předpokládat, že tento vliv je spíše minimální.

Zbývají tedy dvě možná vysvětlení tohoto skokového růstu. Jednou z příčin je bezpochyby personální obměna kateder politologie a s tím související nástup nové generace českých politologů, kteří přejímají publikační normy obvyklé v zahraničí. Je však možné argumentovat, že nárůst počtu takových publikací souvisí i se změnou metodiky hodnocení české vědy, která od roku 2005 jako jednu z forem hodnocených publikačních výstupů poprvé zavádí články v impaktovaných časopisech (MŠMT 2005). Na rozdíl od předchozích let se v metodice

hodnocení poprvé odlišným bodovým ohodnocením rozlišuje kategorie odborných článků, a to ve prospěch článků v impaktovaných časopisech. Vzhledem k časové souvislosti těchto legislativních změn a skokového růstu publikací v těchto časopisech tak lze odůvodněně předpokládat, že tento růst může částečně vysvětlit racionální reakce výzkumníků na motivační legislativní podmínky. Obě možnosti (nástup mladší generace politologů a racionální reakce na institucionální nastavení) přitom nejsou vzájemně se vylučující alternativy, ale mohou působit společně.

8. Závěr

Údaje z provedených zahraničních citačních analýz spíše nasvědčují tomu, že ve srovnání s politologickými obory v západoevropských zemích jsou výsledky české politologie stále spíše podprůměrné. Na druhé straně, v některých citačních indikátorech (např. citovanost článků) je česká politologie srovnatelná s příbuznou disciplínou české sociologie. Největší důvod k optimismu však představuje vývoj počtu článků českých politologů v impaktovaných časopisech, který se rokem 2006 razantně navyšuje a od roku 2008 stabilně narůstá. Není přitom důvod se domnívat, že by tento trend byl ve střednědobém horizontu zvrácen. Stav české politologie lze v tomto ohledu charakterizovat tak, že se jedná o obor, který má dosud z hlediska publikačních výsledků v citačních databázích velké rezervy, ale v jehož rámci se postupně začínají objevovat jednotliví výzkumníci a krystalizovat centra výzkumu srovnatelná s evropskými standardy.

Při použití údajů z citačních databází je třeba mít stále na paměti, že se nejedná a nemůže jednat o vyčerpávající indikátory kvality vědeckého výzkumu. Některé z problémů, které jejich využití doprovází, zde byly zmíněny. Zřejmě největší slabinou v rámci společenských věd je skutečnost, že některé z nejdůležitějších výzkumných výstupů mají formu monografie a nikoli článků. Knihy přitom nejsou v citačních databázích standardně evidovány. Existují však analytické nástroje, které by citační analýzu beroucí v potaz všechny formy publikačních výstupů mohly zprostředkovat. Budoucí výzkum v této oblasti by se mohl zaměřit například na analýzu citačních ohlasů na základě údajů z Google Scholar. Citační data z této databáze, ačkoli je také doprovází řada problémů, se postupně dostávají do mainstreamu hodnocení zahraničních národních politologií.

V současné době probíhá diskuse ohledně vhodného modelu a metodiky hodnocení publikačních výstupů české vědy. Současný systém je deformován neschopností rozlišit kvalitativní rozměr publikovaných textů u většiny forem výstupů. Jakkoli lze údaje z citačních databází považovat za technicistní, kvazi-objektivní a neúplné indikátory, jedná se v rámci stávající metodiky zároveň o jediné indikátory s přímým vztahem ke kvalitě daného výzkumu. Tato analýza proto doložila, že už vzhledem k celkovému (a vzrůstajícímu) počtu článků v impaktovaných časopisech je částečné hodnocení české politologie na tomto základě možné. To, zda se jedná o hodnocení vhodné, je samozřejmě jinou otázkou. V kontextu současných debat, domácích i zahraničních, se však jeví, že otázkou spíše je, jakou váhu mezi jinými kritérii mají tyto indikátory mít. Nikoli, zda je využívat či ne.

Příloha 1: Zahraniční publikační výsledky v jádrových oborech podle pracoviště vzniku

	Součet autorských podílů	Skóre – počet autorských podílů	Součet podílů na citacích	Skóre – součet podílů na citacích	Součet podílů (v %) na článku s nejvyšším if	Skóre – součet podílů (v %) na článku s nejvyšším if	Celkové skóre	Pořadí
KPES FF UP	5,0	76,9	19,0	100,0	317,0	88,5	265,5	1
KP FMV VŠE	4,5	69,2	12,0	63,2	287,4	80,3	212,7	2
KP FSS MU	6,5	100,0	2,0	10,5	358,0	100,0	210,5	3
KMVE FSS MU	5,5	84,6	1,5	7,9	202,0	56,4	148,9	4
KMVE MUP	3,0	46,2	4,0	21,1	217,7	60,8	128,0	5
KMV FSV UK	1,5	23,1	2,0	10,5	94,9	26,5	60,1	6
KP FSV UK	1,5	23,1	0,0	0,0	16,5	4,6	27,7	7
ÚMV	13,6		20,3					
OSTATNÍ	6,0		9,5					
Maximální hodnota (katedry)	6,5	100%	19,0	100%	358,0	100%		

Poznámka: Katedry jsou seřazeny sestupně podle celkového pořadí. Na celkem sedmi sledovaných katedrách nevznikl žádný výstup v jádrových oborech, a proto nejsou v tabulce zahrnuty.

Zdroj: Autor

Příloha 2: Zahraniční publikační výsledky v jádrových oborech podle pracoviště vzniku podle počtu zaměstnanců

	Součet autorských podílů na 1 zaměstnance	Skóre	Počet citací na 1 zaměstnance	Skóre	Produktivita v součtu impakt faktorů	Skóre	Celkové skóre	Pořadí
KPES FF UP	0,6	100,0	2,1	100,0	35,2	100,0	300,0	1
KP FMV VŠE *	0,4	67,5	1,0	47,4	23,9	68,0	182,9	2
KP FSS MU	0,4	68,8	0,1	5,6	21,1	59,8	134,2	3
KMVE FSS MU	0,4	66,0	0,1	4,7	13,5	38,2	109,0	4
KMVE MUP	0,2	30,0	0,2	10,5	12,1	34,3	74,9	5
KMV FSV UK *	0,1	20,8	0,2	7,3	7,3	20,7	48,8	6
KP FSV UK *	0,1	14,2	0,0	0,0	0,9	2,5	16,7	7
Maximální hodnota	0,55		2,1		35,2			

Poznámka: Katedry jsou seřazeny sestupně podle pořadí celkového skóre. U takto označených kateder „**“ je přepočten na jednoho zaměstnance pouze orientační, protože údaj o celkovém počtu pracovníků pochází z internetových stránek. Na celkem sedmi sledovaných katedrách nevznikl žádný výstup v jádrových oborech, a proto nejsou v tabulce zahrnuty.

Zdroj: Autor

Poznámky:

1. Obě databáze jsou přístupné na internetu. Data z databáze společnosti Elsevier, Scopus, byla vyhledána na <http://www.scopus.com/home.url> a data z databáze společnosti Thomson Reuters, Web of Science, byla vyhledána na apps.isiknowledge.com/.
2. Obor politologie je zařazen do tzv. Národního referenčního rámce excelence (NRRE), což jej z hlediska metodiky bodově zvýhodňuje oproti některým jiným oborům (např. sociologie), které v tomto rámci zahrnuty nejsou.
3. Výpočet bodového ohodnocení vychází z následující rovnice (viz Úřad vlády ČR 2011: 31–32): Bodový výsledek = $10 + 295 \times \text{Faktor}$, kde: $\text{Faktor} = (1 - N) / (1 + (N / 0,057))$, kde N je normované pořadí časopisu, $N = (P - 1) / (P_{\max} - 1)$. Z toho P představuje pořadí časopisu v daném oboru podle Journal Citation Report v řadě seřazené sestupně podle dvouletého IF platném v daném roce a P_{\max} představuje celkový počet časopisů v daném oboru dle Journal Citation Report. Například v rámci oborové kategorie politologie („Political Science“) je bodové ohodnocení českého článku s druhým nejvyšším IF v roce 2010 (Beneš a Karlas 2010) následující. Jedná se o článek v Journal of Common Market Studies s dvouletým IF v roce 2010 1,274. Z celkem 139 časopisů v oboru politologie je tato hodnota IF 28. nejvyšší. Bodové ohodnocení tohoto článku v rámci oboru politologie je tak 63,5. (Jedná se o výpočet pouze v rámci oboru politologie. Vzhledem k tomu, že daný časopis je zároveň veden v předmětových kategoriích ekonomie a mezinárodních vztahů, je konečné bodové ohodnocení vypočteno na základě aritmetického průměru normovaného pořadí časopisu ve všech třech kategoriích.)
4. Poněkud problematické je, že publikační údaje z tohoto časopisu jsou ve Scopusu promíchány s údaji s homonymickým časopisem z oboru překladatelství Perspectives: Studies in Translatology (stav k 18. 7. 2011). Ve výpočtu impakt faktoru jsou tak pravděpodobně zohledněny texty z obou periodik, a tento údaj je tak pravděpodobně zavádějící. Věřme, že se jedná o dětskou nemoc.
5. V době sběru dat nebyl dosud k dispozici pětiletý IF za rok 2010.
6. V době sběru dat byly v citačních databázích k dispozici i údaje o některých článcích publikovaných v roce 2011. Vzhledem k časovému vymezení a vzhledem k tomu, že by takto získaná data za rok 2011 nebyla kompletní, nebyly tyto články do analýzy zahrnuty.
7. Příslušnost k předmětovým kategoriím se mezi databázemi Web of Science a Scopus u některých časopisů liší. Ty, které jsou uvedeny v předmětové kategorii „Political Science“ nebo „International Relations“ v jedné databázi, nemusí být takto označeny v druhé databázi. Pro určení jádrového časopisu bylo tedy zvoleno kritérium, že pokud předmětová kategorie „Political Science“ nebo „International Relations“ označuje časopis v alespoň jedné databázi, pak se jedná o „jádrový“ časopis. Toto kritérium například umožnilo chápat Sociologický časopis jako součást jádra oboru: přestože je uváděn výhradně v kategorii „Sociology“ na Web of Science, je v databázi Scopus veden mimo jiné v kategorii „Political Science“.
8. Určitým problémem může být skutečnost, že citace mohou představovat i negativní reakce na autorův článek. Na druhou stranu, „fakt, že se některý autor obtěžuje text kritizovat, indikuje, že je brán vážně“ (Masuoka, Grofman a Feld 2007: 143–144). Autoři ve svém hodnocení amerických politologů a kateder politologie zohledňují pouze údaje z Web of Science, ale zahrnují i citace z textů (např. monografie), které ve Web of Science evidovány nejsou.
9. I další indikátory IF jsou velmi silně pozitivně korelovány. Korelace mezi dvouletým IF z roku publikace daného článku a pětiletým IF z roku 2009 (který je zde využíván) je $r = 0,86$. Korelace mezi SNIP (Scopus) z roku publikace a dvouletým IF (Web of Science) z roku publikace je $r = 0,89$. Výpočty byly provedeny na všech článcích z jádrových oborů.
10. Výpočet byl proveden v programu STATA. Výsledky zde nejsou prezentovány.
11. Je tak možné, že za dané pracoviště vznikla mezi lety 1990 a 2010 publikace evidovaná v jedné či druhé citační databázi, která ale není v konečném hodnocení zahrnutá. Tato situace by nastala, pokud by již daný pracovník katedry na žádné ze 14 českých kateder v současnosti nepůsobil.

I vzhledem ke stále se zvyšujícímu počtu politologických kateder i jejich výzkumníků je však tento vliv pravděpodobně poměrně nízký.

12. Z tohoto důvodu se mohlo stát, že do současného výsledku katedry byly započítány i výsledky politologů, kteří od doby vzniku publikace změnili mezi 14 hodnocenými katedrami své působiště. Celkem se jednalo o čtyři záznamy čtyř politologů: Oldřich Bureš (1 autorský podíl za KPES FF UP), Nikola Hynek (0,5 autorského podílu za KMVE FSS MU), Michal Klíma (1 autorský podíl za KP FMV VŠE) a Jan Outlý (0,125 autorského podílu za KPES FF UP). Pokud by tyto čtyři výstupy nebyly započítány v konečném hodnocení kateder (viz tabulka 3), pak by se výsledné pořadí kateder změnilo jen minimálně. Změnilo by se pouze pořadí KP FMV VŠE z 2. na 4. místo z hlediska celkového skóre. Důvodem je publikace Michala Klímy s vysokým IF i počtem citací. Z hlediska logiky hodnocení kateder i toho, že je bráno v potaz celé období 1990–2010, je však legitimnější tyto publikace započítávat do výkonu pracovišť, na nichž vznikly.
13. U KPF FF UJEP se jedná o celkem 19 záznamů, z toho však pouze 3 nesou v institucionální označení UJEP. Pod ÚP FF UK je evidováno celkem 15 záznamů, z toho jsou čtyři označeny afiliací k ÚP FF UK (u čtyř dalších je institucionální afiliace neuvedena).
14. Celkem se jedná o 22 záznamů. Z toho šest bylo publikováno za Sociologický ústav AV ČR, a to jediným autorem, Tomášem Lebedou. Tři případy spadají na jiná pracoviště Akademie věd ČR a tři na pracoviště VŠE, která nejsou KP FMV VŠE. Na jiné instituce připadají po jednom nebo po dvou případech.
15. Problémem takového součtu ale je, že i výzkumníci z jiných fakultních pracovišť, než jsou katedry politikologie a mezinárodních vztahů, mohli publikovat v časopisech v oboru politikologie či mezinárodních vztahů. Publikace těchto autorů zde ale nejsou zohledněny.
16. Byly tedy vyloučeny publikace v celkem třech časopisech, které spadají do jádrových oborů. Nejvyšší podíl mají články v Sociologickém časopise, celkem 23 autorských podílů. Několik článků vyučujících politikologie ale bylo zveřejněno i v Politické ekonomii a časopise Perspectives vydávaném Ústavem mezinárodních vztahů.

Literatura:

- Abramo, Giovanni a D'Angelo, Ciriaco Andrea. 2011. „Evaluating research: from informed peer review to bibliometrics.“ *Scientometrics* 87, 499–514.
- Basl, Josef et al. 2009. „Publikační výsledky české sociologie v odborných časopisech v posledních deseti letech.“ *Discussion Paper 2009 – 201, CERGE – EI* (http://iweb.cerge-ei.cz/pdf/dp/DP201_2009.pdf).
- Beneš, Vít a Karlas, Jan. 2010. „The Czech Presidency.“ *Journal of Common Market Studies* 48, č. 1, 69–80.
- Benoit, Kenneth a Marsh, Michael. 2009. „A Relative Impact Ranking of Political Studies In Ireland.“ *The Economic and Social Review* 40, č. 3, 269–298.
- Bernauer, Thomas a Gilardi, Fabrizio. 2010. „Publication Output of Swiss Political Science Departments.“ *Swiss Political Science Review* 16, č. 2, 279–303.
- Butler, Linda a McAllister, Ian. 2009. „Metrics or Peer Review? Evaluating the 2001 UK Research Assessment Exercise in Political Science.“ *Political Studies Review* 7, č. 1, 3–17.
- Drulák, Petr. 2006. „Motion, container and equilibrium: Metaphors in the discourse about European integration.“ *European Journal of International Relations* 12, č. 4, 499–531.
- Drulák, Petr. 2007. „Intelektuální vliv ve výzkumu mezinárodní politiky.“ *Mezinárodní politika* 31, č. 4, 30–32.
- Masuoka, Natalie; Grofman, Bernard a Feld, Scott L. 2007. „The Political Science 400: A 20-Year Update.“ *PS: Political Science and Politics* 40, č. 1, 133–145.

- Moed, Henk F. 2010. „Measuring contextual citation impact of scientific journals.“ *Journal of Informetrics* 4, 265–277.
- MŠMT 2005. *Metodika hodnocení výzkumu a vývoje a jejich výsledků v r. 2005* (<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=18751>).
- Schneider, Ondřej a Gregor, Martin. 2005. „The World is Watching: Rankings of Czech and Slovak Economics Departments.“ *Finance a úvěr – Czech Journal of Economics and Finance* 55, č. 11–12, 518–530.
- Holzer, Jan et al. 2009a. „Kým a kde se produkuje česká politická věda. Personálně-institucionální analýza publikací v českých recenzovaných politologických časopisech.“ *Středoevropské politické studie* 11, č. 2–3 (<http://www.cepsr.com/tisk.php?ID=368>).
- Holzer, Jan et al. 2009b. „O pravidlech polemiky, politické vědě a apriorních představách.“ *Středoevropské politické studie* 11, č. 4 (<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=387>).
- Plümper, Thomas a Radaelli, Claudio M. 2004. „Publish or perish? Publications and citations of Italian political scientists in international political science journals, 1990–2002.“ *Journal of European Public Policy* 11, č. 6, 1112–1127.
- Saxonberg, Steven a Braun, Mats. 2009. „Více neznamená vždy lépe. Odpověď na článek ‚Kým a kde se produkuje česká politická věda‘.“ *Středoevropské politické studie* 11, č. 4. (<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=386>).
- Skovajsa, Marek. 2009. *Křivé zrcadlo české vědy*. Lidové noviny, 7. března 2009.
- Skovajsa, Marek. 2011. *Zvrácené důsledky kafemlejnku*. Lidové noviny, 26. února 2011.
- Peregrin, Jaroslav. 2010. *Humanitní vědy stále na odstřel?* Aktualne.cz, 8. ledna 2010 (<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/jaroslav-peregrin.php?itemid=8543>).
- Ryšavý, Dan. 2005. „Kvantitativní a kvalitativní přístup v sociologickém výzkumu z pohledu citační analýzy.“ In: *Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku. IV, Vybrané aspekty teorie a praxe*. Eds. Michal Miovský, Ivo Čermák a Vladimír Chrz. Olomouc: Univerzita Palackého, 329–338.
- Šanc, David. 2009. *Česká politologie – etablování oboru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.
- Turnovec, František. 2005. „Institucionální vědecký kapitál a individuální výkonnost ekonomů v ČR.“ *Finance a úvěr – Czech Journal of Economics and Finance* 55, č. 11–12, 531–545.
- Úřad vlády ČR. 2011. *Metodika hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů* (platná pro léta 2010 a 2011) (<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=608098>).
- Weale, Albert. 2009. „Metrics versus Peer Review?“ *Political Studies Review* 7, č. 1, 39–49.

Internetové databáze:

- Scopus – veřejná databáze společnosti Elsevier (<http://www.scopus.com/home.url>).
- Web of Science – veřejná databáze společnosti Thomson Reuters (apps.isiknowledge.com/).